

Les croisades

Au ^x^e siècle, des Turcs, venant des steppes du Turkestan, envahirent les territoires musulmans, menacèrent l'empire romain d'Orient et rendirent impossibles les pèlerinages au tombeau du Christ.

Une grande émotion s'empara de l'Europe. L'empereur de Constantinople demanda l'aide du pape Urbain II. Celui-ci s'adressa au concile de Clermont et décida d'appeler les chrétiens aux armes pour la délivrance de la Terre sainte. Toute l'Europe chrétienne se leva.

D'autres causes sont à la base de cette série d'expéditions : le goût de l'aventure et l'attrait des terres inconnues. Les chevaliers voyaient la possibilité d'acquérir de nouveaux territoires et de se libérer de leur suzerain. Les ports italiens, tels que Venise, Gênes et Pise, y trouvèrent le moyen de chasser les pirates barbaresques de la Méditerranée et de protéger ainsi la route commerciale de l'Inde.

Après une croisade populaire qui échoua complètement, quatre armées, venues de l'Occident, atteignirent Byzance. Après une marche harassante de trois ans, les croisés arrivèrent en vue de Jérusalem, et le 15 juillet 1099 la ville fut prise. Mais les croisés ternirent la gloire de la victoire en massacrant la population.

Godefroid de Bouillon, duc de Basse-Lorraine, fut proclamé roi de Jérusalem avec le titre de « défenseur du Saint Sépulcre ». Mais son royaume fut de courte durée. En 1147, les Turcs prirent Édesse, ce qui fut à l'origine d'une deuxième croisade, prêchée par saint Bernard.

Elle échoua complètement et, en 1187, les chrétiens perdirent Jérusalem qui tomba aux mains de Saladin.

Au cours des ^{xii}^e et ^{xiii}^e siècles, il y eut encore six croisades, mais aucune ne parvint au but proposé. En 1204, les chrétiens d'Occident s'étaient à ce point détourné de ce but, qu'ils attaquèrent les Byzantins et établirent un empire latin à Constantinople.

Si l'objectif poursuivi par la chrétienté ne fut pas atteint, les croisades eurent pourtant d'importantes répercussions.

Sur le plan religieux, les croisades accentuèrent l'influence de la papauté et de la religion sur la société du Moyen Âge.

Sur le plan politique et social, elles ont hâté la décadence de la féodalité et renforcé l'autorité des rois.

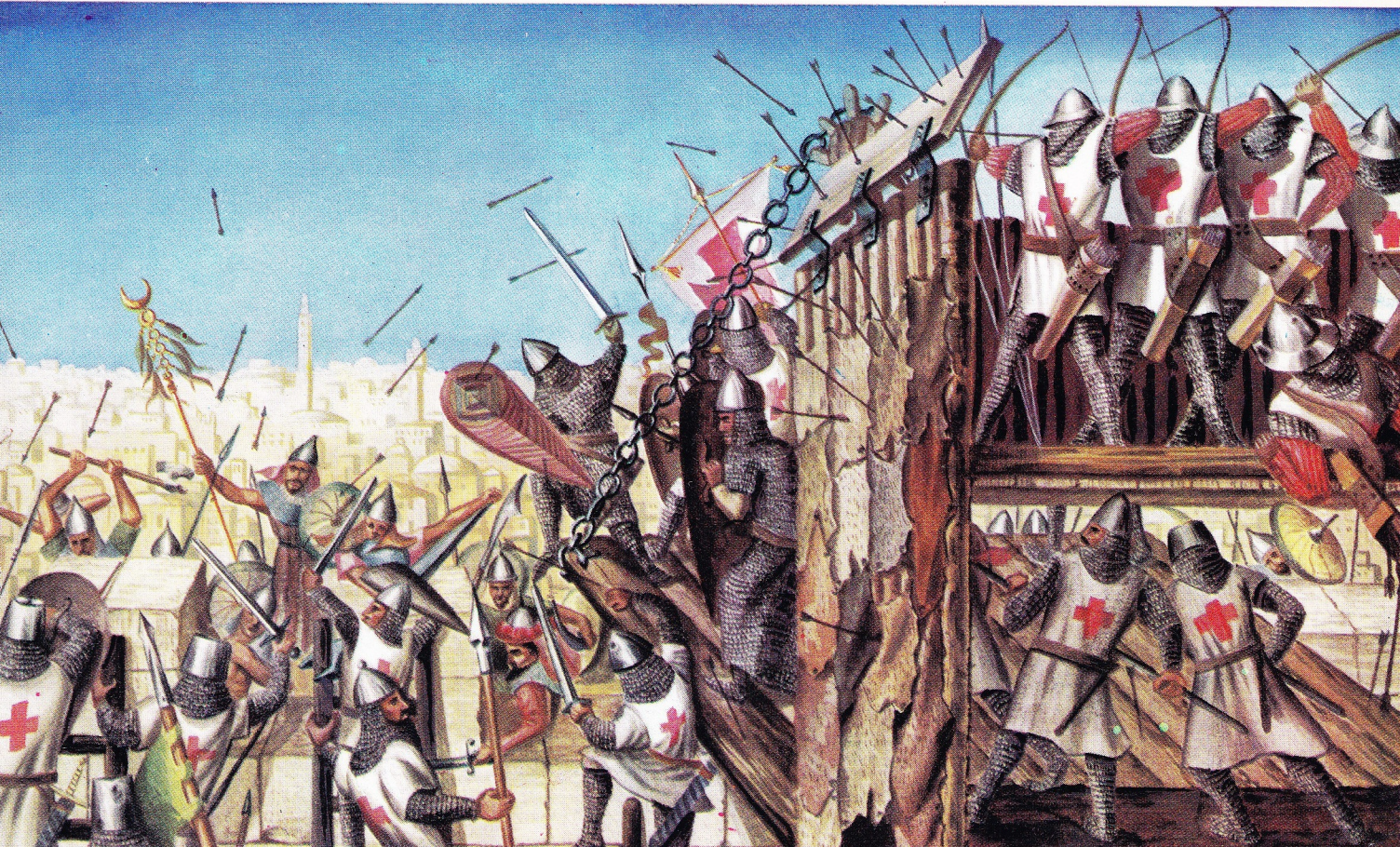
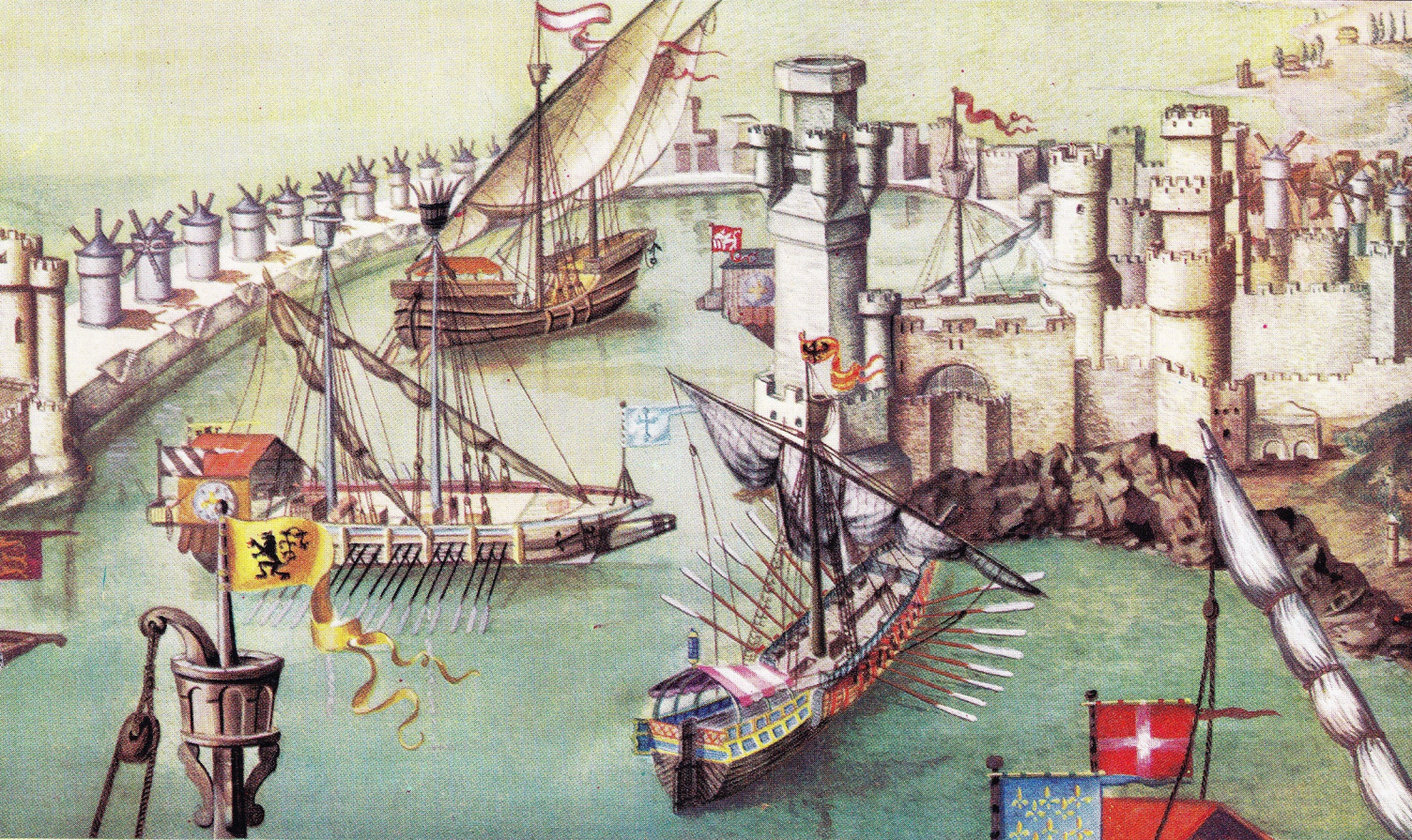
Dans le domaine économique, les croisades ont favorisé le commerce en Méditerranée.

De grandes figures historiques s'y distinguèrent. Citons Richard Cœur de Lion, Philippe Auguste, Frédéric Barberousse et Louis IX (saint Louis).

Enfin l'Europe entra en contact avec de nouvelles idées, de nouvelles inventions, un autre genre de vie. L'esprit d'entreprise se développa. L'Europe allait bientôt se lancer à la découverte du monde.

En haut : galères des croisés dans le port de Rhodes.

En bas : prise de Jérusalem, d'après une miniature du Moyen Âge.

DE KRUISTOCHTEN

In de tijd van de investituurstrijd zocht West-Europa voorzichtig zijn weg naar meer zekerheid. De moslims waren reeds uit Sicilië en gedeelten van Spanje verdreven. In Noord-Europa verminderde de druk, door de Noormannen uitgeoefend. In Midden-Europa was de macht van de Hongaren gebroken.

Toch was er nog geen westelijke staat, die op het gebied van prestige met het Oosteuropese Byzantijnse Rijk vergeleken kon worden. Het onoverwonnen Byzantium beschouwde zichzelf nog steeds als de erfgenaam van de glorie van het oude Griekenland en als rechtmatig opvolger van het oude Romeinse Rijk. Gedurende eeuwen erkende Byzantium het westelijk leiderschap slechts op één enkel gebied. Het gaf nog altijd toe, dat de paus de meeste aanspraken op de leiding van de kerk kon laten gelden. Maar in de loop van de elfde eeuw brak zelfs deze laatste schakel, toen de Oostelijke kerk, bij het Grote Schisma van 1054, haar verbinding met Rome volledig verbrak.

Op dit kritieke ogenblik stond Byzantium voor één van de ernstigste inzinkingen uit zijn geschiedenis. Turkse legers uit de steppen van Turkestan hadden reeds lang geleden het oostelijke gedeelte van het mohammedaanse rijk overrompeld. Ze hadden de macht aan zich getrokken en de Islam als godsdienst aangenomen. In 1071 trokken deze islamitische Turken ten oorlog tegen Byzantium, de laatste grote macht die hun de weg in westelijk Azië versperde. Tijdens de slag bij Manzikert versloegen ze de Byzantijnen op beslissende wijze en veroverden het grootste deel van Klein-Azië. Na korte tijd waren Edessa, Antiochië en Jeruzalem in hun handen en het scheen zeker, dat hun volgende doel Constantinopel zou zijn. De Byzantijnse keizer Alexius kwam tot het besluit, dat zijn enige hoop in een oproep tot steun aan het adres van paus Urbanus II lag.

Deze oproep, die tenslotte uitging van de heerser over de landen van de afvallige Oostelijke kerk, had men gemakkelijk kunnen negeren. Het strekt westelijk Europa tot eer, dat dit niet gebeurde. Urbanus II riep West-Europa op, tegen de Saraceense invallers ten strijde te trekken. De lange reeks kruistochten die het gevolg waren, bewezen dat de christenen, ondanks de talrijke meningsverschillen, in staat waren zich te verenigen als het christendom zelf bedreigd werd.

Het gaat niet aan, de oprechtheid van de eerste kruisvaarders in twijfel te trekken, maar het valt niet te ontkennen, dat er ook andere redenen waren om de strijd te aanvaarden. Het was hun eerlijke bedoeling, de heilige plaatsen uit de handen van de Saracenen te bevrijden, maar ze waren evenzeer belust op avontuur, buit, en nieuw buitenlands grondgebied voor zichzelf. Ze wilden het christendom in alle landen rondom de Middellandse Zee vestigen, maar ze wilden eveneens de Saraceense piraten verjagen en aldus de handelsweg naar Indië heropenen.

De eerste volkskruistocht, die door Pieter de Kluizenaar werd geleid, mislukte volledig. Maar in 1097 brachten verschillende Europese prinses vier legers bijeen om een ernstiger poging te wagen. Deze legers slaagden erin Edessa, Antiochië en in 1099 Jeruzalem te heroveren. Maar de roem van deze overwinning, die dankzij veel volharding en heldhaftigheid was bevochten, werd door een verschrikkelijke afslachting van de bevolking bezoedeld. Gedurende enige tijd werd een koninkrijk Jeruzalem in stand gehouden: Godfried van Bouillon droeg de koninklijke titel en werd tevens "Verdediger van het Heilig Graf" genoemd. Maar dit koninkrijk bestond niet lang. In 1147 heroverden de Turken Edessa en dit feit leidde tot een tweede kruistocht. Deze mislukte volkomen, zodat in 1187 Jeruzalem opnieuw in Saraceense handen overging.

In de loop van de twaalfde en de dertiende eeuw werden nog zes kruistochten georganiseerd, maar geen enkele bereikte zijn eigenlijke doel. In 1204 vergaten de westelijke christenen hun oorspronkelijke plannen zover, dat ze zich tegen de Byzantijnen keerden en een Latijns koninkrijk te Constantinopel vestigden.

Toch waren de kruistochten niet helemaal vruchteloos. Ze droegen er in hoge mate toe bij, de grondgedachten van ridderschap en ridderlijkheid nieuw leven in te blazen. Ze bevorderden het contact van de Westelijke wereld met nieuwe ideeën en nieuwe uitvindingen en ze bewerkten een herleving van de handel, die het einde van het feodale stelsel meebracht.

Boven : Galeien van de kruisvaarders in de haven van Rhodos.
Onder : De inneming van Jeruzalem, zoals die op een middeleeuwse miniatuur wordt uitgebeeld.

Globerama

HISTOIRE DES CIVILISATIONS MENS EN WERELD, VROEGER EN NU

CASTERMAN

HET AVONTUUR VAN MENS EN WETENSCHAP

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
allemand (International School, Cologne)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition, 1964

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1963 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.